

22. června 2026

Podklad pro 2. jednání fokusní skupiny MŠMT k přípravě věcného záměru zákona o vysokých školách – oblast řízení vysokých škol

Níže jsou identifikovány oblasti či konkrétní témata, která vzešla z dosavadních fokusních skupin (FS) a dalších jednání (např. debata s orgány reprezentace VŠ nebo příslušného podvýboru PSP). Kromě zopakování některých tezí z minulého jednání/podkladu tak níže uvedené představuje heslovitý souhrn diskusních návrhů pro FS, nikoli návrhy finální. Cílem je, podobně jako u předchozích jednání FS, získat zpětnou vazbu pro zpřesnění určitých nuancí a získání uceleného pohledu na strukturu řízení (z hlediska detailu i nad rámec přímého využití do věcného návrhu zákona).

Univerzitní rada

- Univerzitní rada bude stále převážně **akademický orgán** (2/3 členů z akademického prostředí).
- **Zástupce praxe** budou vybírat pouze akademici.
- **Pojistky a kontrolní mechanismy v rukou akademického senátu:** Akademický senát má fungovat jako hlavní vnitřní kontrolní mechanismus proti zneužití moci ze strany rektora nebo právě UR. K tomu mu návrh svěruje několik silných nástrojů:
 - Personální právo veta a odvolání: Senát může kvalifikovanou většinou a s uvedením závažných důvodů odmítnout navrženého kandidáta na rektora nebo děkana. Může také předložit zdůvodněný návrh na jejich odvolání.
 - Zastoupení v UR: Senát si zachovává přímý vliv na fungování rady tím, že do ní sám volí třetinu zástupců.
 - Schvalovací práva v akademických věcech: Senát má rozhodující slovo při schvalování předpisů, které přímo dopadají na akademickou obec, jako jsou pravidla pro studium, stipendia nebo disciplinární řády.
 - Právo participace a iniciativy: Senát má zaručeno právo projednat nejzásadnější dokumenty (jako je statut, strategie, rozpočet, prodej majetku nad určitou úroveň nebo zřizování a rušení součástí školy) ještě předtím, než je vedení či rada schválí. Zároveň může podávat rektorovi i radě vlastní podněty.

- **Počet členů UR**
 - Výchozí varianta 9 členů
 - K diskusi varianta 12 členů (4–4–4)
- **3 akademičtí členové jmenovaní ministrem**
 - Jmenuje ministr na návrh výběrové komise. Do komise může kromě MŠMT nominovat zástupce RVŠ, ČKR nebo samotná vysoká škola.
 - Stanovení požadavků na kvalitu kandidátů a kandidátek na členství v UR
 - Stanovit rámcová kritéria na „uznávané akademiky“
 - Zamezení střetu zájmů:
 - Zákaz působení v pracovně-právním nebo obchodním vztahu s vysokou školou nebo v jiných orgánech vysoké školy
 - Zákaz angažmá aktivních i bývalých politiků (podrobnější definice k jednání)
 - Žádná osoba nesmí být členem více než jedné UR
- **Poslední třetina UR (odborníci z praxe)**
 - Kooptace jako optimální varianta, přestože jde o nevyzkoušený koncept.
 - Alternativa v podobě zákonem vymezených nominačních orgánů má více nevýhod než výhod a je extrémně neflexibilní.¹
 - Platí podobné požadavky a střet zájmů a neslučitelnost jako u třetiny jmenované ministrem
- **Zánik funkce a odvolávání členů UR (adaptace právní úpravy Rady NAÚ):**
 - Zánik funkce přímo ze zákona (vzdání se, vznik neslučitelnosti funkcí, smrt, nabytí právní moci rozhodnutí soudu o trestném činu)
 - V dalších případech může odvolat ten, kdo člena jmenoval, na základě splnění zákonem stanovených důvodů (nevykonává funkci 6 měsíců, porušení právních předpisů, jednání zpochybňující výkon funkce ve prospěch vysoké školy atp.)
 - Návrh na odvolání člena UR může dle výše uvedených důvodů kromě ministra dát:
 - Sama UR nadpoloviční většinou všech členů
 - Akademický senát (předpoklad: kvalifikovanou většinou)
- **Intenzita jednání**
 - Nulová varianta: zákon vyžaduje minimálně 2x ročně.
 - Nový systém: minimum 6x ročně, možnost částečně online.
- **(Ne)slučitelnost funkcí AS a UR:**
 - Nevýhoda: střet zájmů

¹ Například model: 1 osobu nominuje Hospodářská komora nebo Svaz průmyslu, 1 osobu rada kraje, 1 osobu akademie věd = jakákoliv kombinace možných orgánů je suboptimální a nemůže respektovat unikátní profil každé školy.

- Výhoda: lepší koordinace činnosti a informovanost obou orgánů
- **Odměňování členů UR** poskytuje vysoká škola: konstrukce dle Rady NAÚ ve vztahu k průměrné mzdě; zaměstnanci vysoké školy nejsou odměňováni (ale mají úlevy v pracovních povinnostech), případný studentský člen odměňován standardně.
- **Funkční období členů UR:**
 - Var. 1: 6 let a maximálně 1 opakování
 - Var. 2: 4 roky a maximálně 1 opakování
- Při jmenování a volbě členů UR se zohledňuje oborová struktura vysoké školy a zastoupení mužů a žen.

Akademický senát

- **(viz výše) Pojistky a kontrolní mechanismy v rukou akademického senátu:** Akademický senát má fungovat jako hlavní vnitřní kontrolní mechanismus proti zneužití moci ze strany rektora nebo právě UR. K tomu mu návrh svěřuje několik silných nástrojů:
 - Personální právo veta a odvolání: Senát může kvalifikovanou většinou a s uvedením závažných důvodů odmítnout navrženého kandidáta na rektora nebo děkana. Může také předložit zdůvodněný návrh na jejich odvolání.
 - Zastoupení v UR: Senát si zachovává přímý vliv na fungování rady tím, že do ní sám volí třetinu zástupců.
 - Schvalovací práva v akademických věcech: Senát má rozhodující slovo při schvalování předpisů, které přímo dopadají na akademickou obec, jako jsou pravidla pro studium, stipendia nebo disciplinární řády.
 - Právo participace a iniciativy: Senát má zaručeno právo projednat nejzásadnější dokumenty (jako je statut, strategie, rozpočet, prodej majetku nad určitou úroveň nebo zřizování a rušení součástí školy) ještě předtím, než je vedení či rada schválí. Zároveň může podávat rektorovi i radě vlastní podněty.
- Ke zvážení: kurie docentů a profesorů: docenti a profesori zaměstnaní na plný úvazek se smlouvami na dobu neurčitou.

Další orgány: VR a RVH

- Zavést obecnou úpravu, která jednak plní cíl zvýšení organizační autonomie VŠ a jednak odpovídá na dosavadní diskuzi na FS.

- Var. 1: „Vysoká škola zřizuje 1) poradní orgán rektora s kompetencemi v oblasti řízení akademických kariér, výzkumné strategie a dalších dle statutu vysoké školy, a 2) poradní orgán rektora s kompetencemi v oblasti zajišťování kvality vzdělávací činnosti. Orgán zahrnuje zástupce studujících.“
- Var. 2: Alternativně můžeme do výčtu zahrnout i agendu dalších orgánů, které nemusí být v zákoně přímo uvedené nebo detailněji ošetřené (fakultní senáty, programové rady, disciplinární komise), a nechat na statutu vysoké školy, kolik a jak složených orgánů to má zajistit: „Vysoká škola ve svém statutu zřídí jeden nebo více orgánů, které plní následující role:
 - a. slouží jako poradní orgán rektora v oblasti akademických kariér a personálního řízení
 - b. dohlíží na kvalitu činností vysoké školy,
 - c. usměrňuje rozvoj jednotlivých studijních programů, koordinuje jejich realizaci, sbírá a průběžně vyhodnocuje zpětnou vazbu a řeší podněty studentů,
 - d. zajišťuje participaci členů akademické obce na rozhodování v akademických a strategických otázkách na součástech,
 - e. zajišťuje ochranu práv studentů,
 - f. řeší prohřešky proti akademické etice a integritě.
- Možnost stanovit rámcové podmínky pro složení orgánů, např.:
 - v orgánu nebo orgánech zajišťujícím funkce dle bodu a. a b. jsou významně zastoupeni externí všeobecně uznávaní odborníci,
 - v orgánu podle bodu b. a c. jsou významně zastoupeni zástupci studentů.

Rektor

- **Funkční období:**
 - Var. 1: 7 let bez možnosti opakování mandátů („1x7“).
- Kdo jmenuje rektora – předseda UR, variantně prezident na návrh předsedy UR
- **Mzdu** rektora stanovuje UR.
- Výběrové řízení na rektora:
 - UR stanovuje požadavky na pozici rektora,
 - UR jmenuje výběrovou komisi pověřenou organizací výběrového řízení (vyhlášení VŘ, aktivní oslovení možných kandidátů, pohovory s kandidáty, doporučení pro výběr).
 - UR vybírá kandidáta a přihlíží k doporučení výběrové komise.
- Přerušení akademických povinností v době výkonu funkce, ale garantovaná možnost návratu zpět na původní pracoviště.
- **Prorektoři:**
 - Jmenuje rektor (fakultativně po projednání s UR).

Děkan

- Rektor je „vedoucím pracovníkem“ a děkan jeho „podřízeným zaměstnancem“ ve smyslu zákoníku práce.
- Děkan je vedoucí pracovní místo zakládané jmenováním (je možné ho odvolat).
- Děkan jedná a rozhoduje v rozsahu pravomocí jemu svěřených rektorem zejména v následujících věcech fakulty:
 - Pracovně právní vztahy na fakultě
 - Vnitřní organizace fakulty
 - Nakládání s finančními prostředky přidělenými fakultě
 - Tvorba a uskutečňování SP
 - Rozhodování o právech a povinnostech studentů
 - Tvůrčí činnost fakulty
 - Třetí role
 - Doplnková činnost fakulty
 - Zahraniční styky a aktivity
 - Správa majetku svěřeného fakultě